

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र
माननीय न्यायाधीश श्री तेज बहादुर के.सी.

फैसला

०७३-RB-०१४६

का.जि.का.मन.पा. वडा नं. ३२, हाल वडा नं. ११ ववरमहल स्थित किष्ट बैंक लि.को } निवेदक
अख्तियार प्राप्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कुमार लम्साल१ } पक्ष
विरुद्ध
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट काठमाडौं१ } प्रत्यर्थी
श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर१ } विपक्षी

०७३-RB-०१४५

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरको तर्फबाट ऐ.कार्यालयका प्रमुख कर } निवेदक
प्रशासक जगदिश रेग्मी१ } पक्ष
विरुद्ध
का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ३२ स्थित किष्ट बैंक लिमिटेड१ } प्रत्यर्थी
विपक्षी

मुद्दा: -आयकर (२०६३।०६४)

शुरु तहमा निर्णय गर्ने:-

प्रमुख कर प्राशासक श्री सुरेश प्रधान

श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय अध्यक्ष श्री दीपककुमार कार्की

लेखा सदस्य श्री भोला प्रसाद खकुरेल

राजस्व न्यायाधीकरण, काठमाडौं

राजस्व न्यायाधीकरण, काठमाडौंको मिति २०७०।१।१६ को फैसलाउपर मुद्दाका
दुबै पक्षबाट राजस्व न्यायाधीकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(ख) र (घ) को आधारमा
अनुमतिको माग भएकोमा यस अदालतबाट अनुमति प्रदान गरी पुनरावेदनको रूपमा

दर्ता भई नियमानुसार पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः-

१. करदाता किष्ट बैंक लिमिटेडले आ.व. २०६३।०६४ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.३,८४,२३,०१५।- देखाई ठूला करदाता कार्यालयमा मिति २०६४।९।३० मा पेश गरेका रहेछन्।
२. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६३।०६४ मा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने खर्च दावी भएको, व्यवसायको मुनाफा र लाभतर्फ गणना हुनुपर्ने रकम समावेश भएको नदेखिएको तथा भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्नेमा सो गरेको नपाइएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्न नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम करदाताका नाममा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६७।९।२७ मा जारी गरेको संशोधित कर निर्धारणको सूचना। उक्त सूचना करदाताले मिति २०६७।९।२९ मा बुझी लिएको।
३. सो सूचना बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्न नमिल्ने व्यहोरा अनुरोध गर्दै बुँदागत रूपमा आफ्ना जिकीरहरु साथ करदाताले ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पेश गरेको मिति २०६७।१०।१३ को जवाफ।
४. करदाताले पेश गरेको जवाफ अध्ययन तथा छानविन गर्दा करदातालाई दिएको सूचनामा उल्लेख भए अनुसारको कुरामा केही परिवर्तन गर्नु नपरेकोले प्रस्तुत करदाताको आ.व. ०६३।६४ को लागि रु.४,३६,९०,३३५।- करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६७।११।२९ मा भएको निर्णय। सो बमोजिम ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको नाममा संशोधित कर निर्धारणको सूचना मिति २०६७।११।३० मा जारी गरेको।
५. उक्त निर्णय उपर चित्त नबुझाई करदाताले प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा मिति २०६७।१२।३० मा दिएको निवेदन।
६. करदाताको निवेदन, सम्बन्धित कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा सक्कल फाइल संलग्न कागजातहरु अध्ययन गर्दा ए.टि.एम. मेसिन र जेनेरेटर 'घ' वर्गमा समावेश गरी हास खर्च दिने, शेयर निष्काशन खर्च कट्टी दिन नमिल्ने बढी दावी गरेको व्याज खर्च अमान्य गर्ने गरी भएको शुरु कार्यालयको निर्णय मिलेकै हुँदा निवेदकको जिकिर पुग्न नसक्ने र यस आ.व.का लागि निवेदकले दाखिला गरेको भनेको कर छानविन गरी दाखिल गरेको

देखिए उक्त रकम यस आ.व. को तिर्नु पर्ने करमा मिलान गर्न दिने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६८।५।५ मा भएको निर्णय।

७. देहायका शिर्षकमा उल्लेखित खर्च रकमहरू आयमा समावेश गर्ने र खर्च कट्टी नदिने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको मिति २०६८।२।३१ को निर्णय तथा सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।५।८ को निर्णय बदर गरी पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंमा दायर भएको पुनरावेदन पत्र।

- ATM Machine, Locker, Generator को हास खर्च वापतको जम्मा रकमरु.३,४६,०३३।-
- शेयर निष्कासन सम्बन्धित खर्चरु.१,१२,८०५।-
- पेन्सन तथा उपदानको लागि भएको खर्चरु.५,५०,०००।
- व्याज खर्चरु.४२,४२,९१६।-
- बुझाई सकेको कररु.६,०३,२५०।-

८. यसमा ATM Machine, Locker, Generator लाई 'घ' वर्गमा समावेश गरी हास दावी गर्नु भन्ने शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय फरक पर्न सक्ने अवस्था हुँदा अ.व.२०२ नं. बमोजिम सरकारी वकिल, आन्तरिक राजस्व विभागलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंबाट मिति २०६८।११।१४ मा भएको आदेश।

९. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६७।११।२९ को निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।५।५ को निर्णयमा ए.टी.एम. मेसिन, लकर, जेनेरेटर खर्च सम्बन्धमा गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म उल्टी हुने ठहर्छ। शेयर निष्कासन खर्च, अपलेखन, कर्मचारी पेन्सन उपदान खर्च र व्याज खर्च सम्बन्धमा शुरु कार्यालयले गरेको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। सो सम्बन्धमा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने व्यहोराको राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंको मिति २०७०।१।१६ को फैसला।

१०. यस बैंकले आ.व. २०६३।०६४ मा थप शेयर निष्कासन गरेको थियो। शेयर निष्कासन कुनै आर्थिक वर्षमा भएतापनि सोको लागि तयारी अगाडी देखी नै गर्नुपर्ने हुन्छ। यसरी तयारी गर्ने क्रममा शेयर निष्कासन सम्बन्धमा गर्नुपर्ने खर्चमा हिसाब मिलान गर्ने गरी अग्रिम रकम उपलब्ध गराइएको हुन्छ। यस अनुरूप विगत वर्षमा शेयर निष्कासनको लागि पेशकीको रूपमा दिइएको रकमलाई यस आ.व.मा खर्च हिसाब गरिएको व्यहोरा प्रष्ट गर्दछु। यस रकमलाई विगत वर्षमा खर्च देखाइएको छैन।

११. श्रम ऐन, २०४८ को दफा ३९ र श्रम नियमावली, २०५० को नियम २३ ले प्रतिष्ठानमा काम गर्ने कामदार तथा कर्मचारीले प्रतिष्ठानको सेवा छाडेमा खाईपाई आएको पारिश्रमिकको हिसाबले निश्चित दरमा उपदान प्राप्त गर्ने व्यवस्था गरेको छ। यस बैंकको कर्मचारी विनियमावलीमा कामदार तथा कर्मचारीले सेवा छाडेमा उपदान प्राप्त गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। यी कानूनी प्रावधानले कर्मचारीको उपदान प्राप्त गर्ने कानूनी अधिकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। कर्मचारीलाई उपदान दिनुपर्ने व्यवस्थापन (प्रतिष्ठान) को कानूनी कर्तव्य रहेको छ। श्रम नियमावली, २०५० को नियम २४ मा कामदार कर्मचारीले प्राप्त गर्ने उपदानको रकम जम्मा गर्न उपदान कोष खडा गर्नुपर्ने अनिवार्य प्रावधान रहेको छ।
१२. कानूनतः उपदान दिनुपर्ने, उपदान कोष खडा गर्नुपर्ने, उपदान कोषमा रकम जम्मा गर्नुपर्ने प्रावधानमा विवाद छैन। कामदार कर्मचारीले हाल गरेको सेवा वापत भविष्यमा उपदान प्राप्त गर्ने हुनाले हालको सेवा वापत नै भविष्यमा उपदान भुक्तानी गर्नुपर्ने हुन्छ। यस वर्षमा गरेको सेवा वापत भविष्यमा भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम/दायित्व यस वर्षको खर्च हुने कानूनी व्यवस्था छ। यसर्थ उपदान वापत जम्मा गरिएको रकम खर्च नपाउने भनि भएको फैसलामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४(२)(क) को गम्भीर त्रुटी भएको छ। व्याजको भुक्तानी दिनुपर्ने बैंकको दायित्व हुँदा निक्षेपमा दिनुपर्ने व्याज खर्च कट्टी गर्न पाउने कानूनी व्यवस्था छ।
१३. अतः यी प्रकरणहरूमा वर्णन भए मुताविक श्री ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६७।११।२९ मा भएको कर निर्धारण आदेश र आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६८।०५।०५ मा भएको निर्णय मध्ये आंशिक उल्टी गरेको बाहेक माथी उल्लेखित शिर्षकसम्म सदर गरी राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।०१।२६ मा भएको फैसलामा राजस्व न्यायाधीकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(ख)(घ) को त्रुटी भएकोले उक्त फैसलामा पुनरावेदनको रोहबाट सुनुवाई गरी राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट सदर गरी भएको हदसम्मको फैसला बदर गरी उचित र पूर्ण न्याय पाउँ भन्ने व्यहोराको किष्ट बैंकको तर्फबाट यस अदालतमा पर्न आएको अनुमति माग सहितको निवेदन।
१४. प्रस्तुत मुद्दामा करदाताले दावी गरेको ATM Machine/Generator लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) मा स्पष्ट तथा सारवान रूपमा उल्लेख गरेको अवस्था छैन। यस दफामा उल्लेखित भाषा हेर्दा कम्प्यूटर, तथ्याङ्क केलाउने उपकरण, फर्निचर, फिक्स्चर र कार्यालय उपकरणहरूले आजको आधुनिक प्रविधिको युगमा तथ्याङ्क केलाउने उपकरणको अर्थ लगाई अन्य कतै उल्लेख वा समावेश नभएको वा छुटेको सबै र आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा

(१) को (घ) समेतलाई वेवास्ता गरी ऐ.दफा १९ को उपदफा (१) को (ख) बमोजिम गर्नुपर्ने भन्ने अर्थ गर्न मिल्दैन। र कदाचित त्यस्तो व्याख्या गर्ने पने अवस्थामा पनि यस्तो व्याख्या वा रिक्तताको पूर्ति हेतु सिद्धान्त प्रतिपादनको क्षेत्राधिकार सर्वोच्च अदालतलाई मात्र रहेको हाम्रो कानूनी परिपाटी तथा अभ्यास रही आएको छ। प्रस्तुत विषय पनि आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित अनुसूची २ को १ मा उल्लेखित समूहमा राख्ने सारवान व्यवस्था गरेकोमा उक्त सारवान कानूनकै थप व्याख्या वा स्पष्टताको प्रयोजनार्थ आन्तरिक राजस्व विभागबाट जारी भएको मिति २०६४।११।३ को परिपत्रलाई नै निरपेक्ष कानूनका रूपमा लिन मिल्दैन र यसको त्यस्तो मनसाय पनि होइन। करदाताले आफ्नो लगानीको कुनै न कुनै दर, प्रकार वा अनुपातमा हास खर्च कट्टी गर्दै जान पाउने कानूनी व्यवस्थाको विद्यमानता रहँदा रहँदै पनि प्रष्ट कानूनमा उल्लेख नभएको विषयलाई वेरितको खर्च मान्यता दिन नमिल्ने गरी भएको निर्णय तर्कसंगत भएन भन्ने अर्थ गरी श्री राजस्व न्यायाधीकरण, काठमाडौँबाट भएको निर्णय प्रथम दृष्टिमाै बदरभागी छ। सैद्धान्तिक रूपमा पनि सारवान तथा कार्यविधि कानूनमा प्रवेश नै नगरी त्रुटिपूर्णरूपमा परिपत्रलाई निरपेक्ष निर्णयाधार बनाई श्री राजस्व न्यायाधीकरण, काठमाडौँबाट भएको फैसला बदरभागी छ। अतः श्री राजस्व न्यायाधीकरण, काठमाडौँबाट भएको फैसला राजस्व न्यायाधीकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम त्रुटिपूर्ण भएकोले साविककै कर निर्धारण आदेश बमोजिम गरी पाउन सम्मानित अदालत समक्ष अनुरोध गर्दछु भन्ने व्यहोराको ठूला करदाता कार्यालयको तर्फबाट यस अदालतमा परेको अनुमति माग सहितको निवेदन।

१५. यसमा ०७०-LE-०२२४ को निवेदनको सन्दर्भमा प्रतिष्ठानको दिनानुदिनको कार्यालय संचालनका लागि नभई नहुने अत्यावश्यक वस्तुको रूपमा ATM Machine समेतको अनिवार्यता नदेखिएको, प्रयोगकर्ताबाट अतिरिक्त दस्तुर लिई छिटो छरितो र प्रतिस्पर्धी सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले खरिद गरिएको उक्त ATM Machine समेतको खर्च कार्यालय संचालन खर्चमा समावेश गरी सो शिर्षकमा दावी गरिएको खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९(१) तथा ऐ. ऐनको अनुसूची २ को १ नं. को (ख) अन्तर्गत समावेश हुने गरी राजस्व न्यायाधीकरणबाट भएको फैसलामा उक्त ऐन तथा सोही अनुसूची २ को १ नं. को समूह (घ) समेतको व्याख्यात्मक त्रुटि रहेको देखिन्छ। यसै गरी ०७०-LE-०२६४ निवेदन सम्बन्धमा आगामी वर्षमा शेयर निष्कासन गर्ने कार्यको तयारीका लागि विगत वर्षमा पेशकी स्वरूप उपलब्ध गराइएको रकम खर्चमा कट्टि नगरेको, प्रतिष्ठानमा काम गर्ने कर्मचारीले सेवा छाडेमा पाउने उपदान प्रदान गर्न बार्षिक रूपमा हुने नियमित आम्दानीबाट छुट्याउँदा प्रतिष्ठान एवं सोमा कार्यरत कर्मचारीको दिर्घकालिन रूपमा हित हुने र यस्तो कोषको व्यवस्थाले बार्षिक रूपमा दाखिला हुने कर रकममा नियमितता हुने

तर्फ दृष्टि नदिई कर्मचारीले सेवा छाडेकै वर्ष मात्र उपदान खर्च कट्टा गर्न पाउने भनी उक्त कोषमा समावेश गरिएको रकम समेत कट्टा गर्न नपाउने गरी राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंबाट मिति २०७०।१।१६ मा भएको फेसलामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४ र १३ समेतको व्याख्यात्मक त्रुटि विद्यमान रहेको देखिएकोले राजस्व न्यायाधीकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(ख) र (घ) बमोजिम पुनरावेदन गर्न अनुमति प्रदान गरिदिएको छ। साथै दुवै पक्षको निवेदन परेको देखिँदा दुवै निवेदनहरू एकआपसमा परस्पर सुनाई नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने व्यहोराको यस अदालतको मिति २०७३।८।२४ को आदेश।

१६. उल्लेखित व्यहोरा भएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक किष्ट बैंकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री शम्भु थापा तथा विद्वान अधिवक्ता श्री थमन बहादुर भण्डारीले बैंकले विगत वर्षमा शेयर निष्कासनको लागि पेशकीको रूपमा लिएको रकम विगत वर्षमा खर्च कट्टी नगरिएकोले यस वर्षको खर्चमा समावेश गरिएको, कर्मचारीलाई निजले सेवा (काम) गर्न छाडेमा उपदान दिनु पर्ने कानूनी व्यवस्था अनुसार उपदान दिने प्रयोजनार्थ छुट्याइएको खर्च तथा व्याज भुक्तानीको लागि छुट्याइएको खर्चसमेत खर्चमा समावेश गरी खर्च कट्टी गरी कर योग्य आय निर्धारण गर्नु पर्नेमा सो खर्च कट्टी नगरी कर योग्य आय र तिर्नुपर्ने कर निर्धारण गर्ने गरी भएको राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंको फैसला सो हदसम्म नमिलेको हुँदा उक्त फैसला बदर हुनुपर्दछ भनि वहस प्रस्तुत गर्नु भयो।
१७. निवेदक तर्फबाट प्रस्तुत भएको उल्लेखित व्यहोराको वहस सुनि मिसिल अध्ययन गर्दा प्रस्तुत मुद्दाका दुवै पक्षहरू (निवेदक किष्ट बैंक तथा विपणी ठूला करदाता कार्यालयसमेत) को तर्फबाट राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंको मिति २०७०।१।१६ को फैसला उपर पुनरावेदन पर्न आएको देखिँदा प्रस्तुत मुद्दामा राजस्व न्यायाधीकरणबाट भएको उक्त मिति २०७०।१।१६ को फैसला मिलेको छ, छैन तथा पुनरावेदकहरूको पुनरावेदन जिकीर अनुरूप हुनुपर्ने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।
१८. निर्णय सम्बन्धमा विचार गर्दा करदाता किष्ट बैंक लि.ले आ.व. २०६३।०६४ को आफ्नो करयोग्य आय रु.३,८४,२३,०१५।- देखाई ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवन ललितपुरमा २०६४।९।३० मा विवरण पेश गरेको देखिन्छ। निवेदक किष्ट बैंक लि.बाट पेश भएको यो विवरण उपर ठूला करदाता कार्यालय हरिहर भवनले जाँच परीक्षण गरी कर योग्य आय कम निर्धारण गरेको ठहराई किष्ट बैंक लि.को आ.व.०६३।६४ को कर योग्य आय संसोधन गरेको र संसोधित आय विवरण अनुसार हुने आयकर तिर्न सूचना प्रकाशन गरेकोमा सो सूचनामा चित्त नबुझाई निवेदक किष्ट बैंक लि.ले आफ्नो कर योग्य आय ३,८४,२३,०१५।- नै कायम गराई पाउँ भनि आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन दिएकोमा ठूला करदाता कार्यालय हरिहर भवनले निर्धारण

गरेको आ.व. ०६३।६४ को किष्ट बैंकको कर योग्य आयलाई सदर गर्ने ठहर गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट निर्णय भएकोमा सो विभागको निर्णय बदर गर्न माग गरी निवेदक किष्ट बैंकले राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंमा पुनरावेदन दायर गरेको देखियो। यसरी परेको पुनरावेदन उपर राजस्व न्यायाधीकरणबाट मिति २०७०।१।१६ मा फैसला हुँदा निवेदक किष्ट बैंक लि.ले खर्च कट्टी गर्न पाउने भनि दावी गरेको ATM Machine, Locker, Generator को हास खर्च वापतको रकम रु.३,४६,०३३।- शेयर निश्कासन सम्बन्धी खर्च रु.१,१२,८०५।- पेन्सन तथा उपदानको लागि भएको खर्च रु.५,५०,०००।- व्याज खर्च रु.४२,४२,९१६।- र बुझाइसकेको कर रु.६,०३,२५०।- मध्ये कम्प्युटर, तथ्यांक केलाउने उपकरण र कार्यालय उपकरणहरू हास योग्य सम्पति भई तिनको खर्च कट्टी गर्न मिल्नेमा सो वापतको खर्च कट्टी नदिने गरी भएको शुरु निर्णय मिलेको नदेखिने तथा शेयर निश्कासन वापत खर्च रकम, पेन्सन र उपदान एवं र व्याज वापतको खर्चको रकम कट्टी गर्न कानून बमोजिम मिल्ने नदेखिएकाले सो सम्बन्धमा भएको शुरुको निर्णय मनासिव देखिने र निवेदकले बुझाई सकेको कर भनि दावी गरेको रकम सम्बन्धमा बुझाई सकेको हो होइन छानवीन गरी दाखिला गरेको देखिए मिलान गर्न दिनु भनि आन्तरिक राजस्व विभागले निर्णय गरी ठूला करदाता कार्यालयमा पत्राचार समेत भई सकेको हुँदा सो सम्बन्धमा केही बोलिरहनु नपर्ने ठहर गरी फैसला भएकोमा ATM Machine Locker, Generator जस्ता सामान हास योग्य सम्पत्तिमा नपर्नेमा सो अर्न्तगत पर्ने भनि व्याख्या गरि गरिएको फैसला सो हदसम्म नमिलेको भनी ठूला करदाता कार्यालय हरिहर भवनको तर्फबाट तथा शेयर निश्कासन खर्च, उपदान खर्च, व्याज खर्च वापतको खर्च रकम छुट नदिने गरी भएको फैसला एवं नेपाल राष्ट्र बैंकलाई गरिएको भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी नगरेको भनि सो वापतको कर समेत माग गर्ने गरी भएको निर्णय समेत कानून बमोजिम मिलेको नहुँदा सो हदसम्म बदर गरी पाउँ भनि निवेदक किष्ट बैंकको तर्फबाट पुनरावेदन (निवेदन) परेकोमा राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौंबाट मिति २०७०।१।१६ मा भएको फैसलामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४ र १३ समेतको व्याख्यात्मक त्रुटी विद्यमान रहेको भनि सोही ऐनको दफा ८(ख) र (घ) को आधारमा अनुमति प्रदान भएको देखिन्छ।

१९. राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंबाट ATM Machine, Locker, Generator जस्ता सामानको हास रकम वापतको रकम खर्च कट्टी गर्न मिल्ने भनि भएको फैसला उपर परेको ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवन ललितपुरको पुनरावेदन सम्बन्धमा विचार गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची २ को १ को वर्ग 'ख' मा कम्प्युटर, तथ्याङ्क केलाउने उपकरण, फर्निचर, फिक्स्चर र कार्यालय उपकरणहरूलाई हास योग्य सम्पत्तिको रूपमा उल्लेख भएको देखिदा करदातालाई आफ्नो व्यवसाय तथा कार्यालय संचालनको लागि

उल्लेखित वर्गका उपकरणहरू आवश्यक पर्नेमा विवाद गर्नुपर्ने स्थिति देखिंदैन, साथै उक्त वर्ग 'ख' मा उल्लेख भएको कार्यालय उपकरणहरू भित्र के के पर्दछन् भनि स्पष्ट परिभाषित गरिएको देखिंदैन। यसरी कार्यालय उपकरणहरू भनि ऐनले स्पष्ट परिभाषित नगरेको सन्दर्भमा व्यवसायी करदाताको व्यवसायको प्रकृति र अवस्था समेतलाई विचार गरी निजको व्यवसाय तथा कार्यालय संचालनमा सहजता ल्याउन आवश्यक पर्न सक्ने सामग्रीहरूलाई कार्यालय उपकरणको मान्यता दिई त्यस्तो सामानलाई हास योग्य सम्पत्तिको रूपमा परिभाषित गर्न सक्ने नै देखिन्छ। कार्यालयमा विद्युत प्रवाहमा अवरोध आएमा ATM Machine लगायत अन्य विद्युतीय उपकरणहरू सुचारु रूपमा संचालन हुन नसक्ने भई समग्र कार्यालय (बैंक) को काममा नै अवरोध सृजना हुने तथ्य यथार्थ हो। यसर्थ: विद्युत अवरोधको समयमा पनि कार्यालय (बैंक) नियमित रूपमा संचालन गरी ग्राहकलाई सेवा सुविधा प्रवाह गर्न Generator अती आवश्यक पर्ने देखिन्छ। त्यसैगरी सेवाग्राहीको सुविधालाई ध्यानमा राखी उनीहरूको साथमा रहेका महत्वपूर्ण सामानहरू नोकसानी हुनबाट रोक्न तथा सुरक्षा गर्न कार्यालयहरूले लकरको व्यवस्था गर्ने प्रचलन बढ्दै गएको पाइन्छ। सेवाग्राहीले सम्बन्धित कार्यालयमा पुगेपछि आफ्नो काम सम्पन्न गरी त्यहाँबाट नफर्किँदासम्म आफ्नो सामान राख्न सक्ने गरी कार्यालयले ग्राहीलाई लकरमा सुविधा प्रदान गर्ने गरेको छन्। यस सन्दर्भमा किष्ट बैंकले पनि आफ्नो कार्यालयमा आउने सेवा ग्राहीलाई निजहरूको सामान सुरक्षित साथ राख्ने प्रवन्धको लागि Locker को व्यवस्था गर्न सक्ने नै देखिन्छ। प्रतिस्पर्धात्मक तरिकाबाट लाभ लिन सक्नु पर्ने वर्तमान समयमा सेवा ग्राहीलाई सुविधा दिने यस प्रकारको व्यवस्थापनबाट निज बैंकको व्यवसायिक कारोबारमा समेत वृद्धि हुने भएबाट सेवा ग्राहीलाई सुविधा पुग्ने यस प्रकृतिको सामानलाई कार्यालय उपकरण नै मान्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ। त्यस्तै सेवा ग्राहीलाई छिटो र नजीकबाट सेवा पुऱ्याउनु वर्तमान समयको आवश्यकता र माग हो। यही आवश्यकता र मागलाई मध्यनजरमा राखी कार्यालयहरूले आफूले सेवा प्रवाह गर्दा बिगतमा प्रयोगमा ल्याएका पद्धति र प्रविधिमा सुधार र परिवर्तन गर्नुपर्दछ र गर्ने गर्दछन् पनि। सेवा प्रवाह गर्ने पद्धति र प्रविधि सेवाग्राहीका माग, चाहना, र इच्छा पुरा गर्न सक्ने प्रकृतिका भएनन् भने त्यस्ता कार्यालयले सफलता प्राप्त गर्न सक्दैनन्। बैंक जस्तो प्रत्यक्ष रूपमा जनतासँग Monetary कारोबारमा संलग्न भई व्यवसाय संचालन गर्ने संस्थाको लागि त आफ्नो व्यवसायलाई उत्कृष्टता प्रदान गर्नेतिर उन्मुख गराउन परम्परागत पद्धति र प्रविधिलाई आधुनिक पद्धति र प्रविधिले विस्थापित गर्दै व्यवसाय सञ्चालन गर्नु अति आवश्यक हुने देखिएबाट किष्ट बैंक जस्तो बैंकिङ्ग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने बैंकको लागि ATM Machine लाई कार्यालय उपकरणमा नपर्ने भनि परिभाषित गर्न मिल्ने देखिएन।

२०. कानून बन्दा तत्कालिन समयको जन चाहनालाई ध्यानमा राखी कानून बनाइने भए पनि समयक्रममा जनचाहना र आवश्यकताका आधारमा आउने परिवर्तनलाई दृष्टिगत गरी कानूनको सजिव व्याख्या हुनु जरुरी हुन्छ। व्यवसायिक कारोबार सञ्चालन गर्ने संस्थाले परिवर्तित सन्दर्भमा आवश्यकता हेरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नु नै उचित हुने हुँदा त्यस्ता संस्थाले आफ्नो व्यवसायिक कारोबार सञ्चालन गर्ने प्रक्रिया र पद्धतिलाई रूपान्तरण गरी सेवाग्राही मैत्री बनाउन कानूनले स्पष्ट रूपमा रोक लगाएको बाहेक अन्य विधि, पद्धति र प्रविधिको प्रयोग गर्नुलाई गैर कानूनी भनि भन्न मिल्ने नदेखिएबाट निवेदक किष्ट बैंक लिमिटेडले आफ्नो व्यवसायिक कामको प्रयोजनार्थ खरिद गरी प्रयोगमा ल्याएको ATM Machine, Locker, र Generator लाई आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची २ को १ को 'ख' वर्गमा उल्लेखित 'कार्यालय उपकरण' भित्र नपर्ने भनि व्याख्या गर्न मिल्ने देखिएन।
२१. तसर्थ: निवेदक किष्ट बैंकले आफ्नो व्यवसायिक प्रयोजनार्थ प्रयोगमा ल्याएको ATM Machine, Locker, र Generator लाई कार्यालय उपकरण मान्न मिल्ने नै देखिँदा निवेदक किष्ट बैंकले कर तिर्ने सन्दर्भमा यी कार्यालय उपकरणहरूको लागत मुल्यको कानून बमोजिम हुने हास खर्च कट्टी गर्न पाउने नै देखिएको सन्दर्भमा राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट भएको फैसलालाई अन्यथा गरिरहनु पर्ने अवस्था देखिएन।
२२. शेयर निष्कासन खर्च, उपदान खर्च र व्याज खर्च वापतको रकम छुट नदिने गरी भएको फैसला नमिलेको भनि किष्ट बैंकको तर्फबाट परेको पुनरावेदन सम्बन्धमा विचार गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित (क) सो आय वर्षमा भएका, (ख) सो व्यक्तिबाट भएका र (ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने काममा भएका, खर्चहरू कट्टी गर्न पाउने छ।" भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ।
२३. पुनरावेदक किष्ट बैंक लि.ले विगत वर्षमा शेयर निष्कासन वापत भएको खर्चलाई यस आ.व.मा खर्च हिसाब गरिएको भनि यस अदालतमा दिएको निवेदन (पुनरावेदन पत्र) मा नै उल्लेख भएको देखिँदा शेयर निष्कासन वापतको निवेदकले खर्च कट्टी गर्न दावी गरिएको खर्च रकम विगत वर्षहरूमा नै खर्च भएको भन्ने देखियो। कुनै आ.व. मा भएको खर्च सोही आ.व. मा कट्टी दावी गर्नुपर्ने भन्ने आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा भएको व्यवस्थाले विगत वर्षमा भएको खर्चलाई अर्को आ.व.मा खर्च कट्टी गर्न मिल्ने गरी स्वीकृति वा अनुमति दिएको नदेखिँदा पुनरावेदक किष्ट बैंक लि. ले अघिल्ला वर्षहरूमा शेयर निष्कासन वापत गरेको खर्चलाई पछिल्लो वर्षमा खर्च कट्टी दावी गर्न मिल्ने देखिएन।

२४. पेन्सन तथा उपदान वापत भएको खर्च भनि पुनरावेदकले खर्च कट्टी दावी गरेको भए पनि उक्त रकम मध्ये के कति रकम कुन कुन कर्मचारीलाई उपदान वापत भुक्तानी गरियो वा पेन्सन वापत के कति रकम कुन कोषमा पठाइयो भन्ने खुल्ने गरी पुनरावेदकले विवरण पेश गरेको देखिएन। कर्मचारीको लागि स्वीकृत अवकाश कोषमा नपठाई वा कर्मचारीलाई उपदान वापत भुक्तानी नदिई पुनरावेदकले आफैले आफ्नै कोषमा राखेको रकमलाई वास्तविक खर्च गरिएको रकम मात्र मिल्ने देखिएन। वास्तविक रूपमा खर्च भएको नदेखिएको र पुनरावेदककै नियन्त्रणमा रहेको रकमलाई खर्च भएको रकम मानि त्यस्तो रकमको खर्च कट्टी गर्न मिल्ने व्यवस्था आयकर ऐनमा भएकोसमेत नदेखिँदा पेन्सन तथा उपदान वापत भएको खर्चको सम्बन्धमा पुनरावेदक किष्ट बैंकले गरेको दावी औचित्यपूर्ण देखिन आएन।
२५. पुनरावेदक किष्ट बैंकबाट भएको व्याज खर्चको दावीको सम्बन्धमा विचार गर्दा आय विवरण साथ पेश गरेको नगद प्रवाह विवरणमा यस आ.व. को पुरा व्याज खर्च नपरी छुट हुन गएकोले छुट हुन गएको व्याज खर्चको खर्च कट्टी गरी पाउँ भन्ने दावी पुनरावेदकले शुरुमै आन्तरिक राजस्व विभागमा गरेकोमा निवेदकको नगद प्रवाह विवरणबाट भुक्तानी गरेको देखिएको व्याजमा भुक्तानी दिन बाँकी व्याजको शुरु र अन्तिम मौज्दातको समायोजन गर्दा निवेदकले बढी व्याज खर्च दावी गरेको देखिएको भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय समेत बाट देखिन्छ। करदाता आफैले पेश गरेको विवरण अनुसार निर्धारण भएको व्याज खर्चमा फरक परेको भए फरक परेको व्याज खर्च अन्तिम मौज्दातमा समायोजन गर्दा मिल्नु पर्नेमा सो नमिलि फरक परी बढी दावी गरेको तथ्यांक बाट देखिएको अवस्थाले पुनरावेदक बैंकले दावी गरेको व्याज खर्च औचित्यपूर्ण देखिएन, साथै किष्ट बैंक जस्तो जिम्मेवार आर्थिक व्यावसायिक कारोबार गर्ने निकायले आफैले आफ्नो कारोबारको सम्बन्धमा तिर्नुपर्ने भनि आफ्नो हर हिसाबबाट निर्धारण गरिएको व्याज वापतको खर्च पटक पटक फरक परी रहन्छ भन्ने तथ्य मनासिव र तर्कपूर्ण समेत नहुँदा व्याज सम्बन्धमा राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौं बाट भएको निर्णय मनासिव नै देखियो।
२६. त्यसैगरी नेपाल राष्ट्रबैंकलाई गरिएको भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्नेमा सो अनुसार कट्टी नगरेको हुँदा सो वापतको रकम समेत माग गर्ने भनी गरेको निर्णय नमिलेको भन्ने पुनरावेदक किष्ट बैंकको अर्को दावी सम्बन्धमा विचार गर्दा सो विषयमा पुनरावेदक बैंकले राजस्व न्यायाधीकरणमा पुनरावेदन गरेको नदेखिनुका साथै सो सम्बन्धमा न्यायाधीकरणबाट कुनै निर्णय नै भएको नपाइएकाले सो सम्बन्धमा यस अदालतमा परेको पुनरावेदनको रोहबाट विचार गरिरहनु परेन।

२७. अतः माथि प्रकरण प्रकरणहरुमा उल्लेखित तथ्य, आधार र कारणसमेतबाट प्रस्तुत मुद्दामा राजस्व न्यायाधीकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।१।१६ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक किष्ट बैंक लि. तथा ठूला करदाता कार्यालय दुवै पक्षको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत फैसलाको प्रति विद्युतीय अपलोड गरी दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाइदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः उद्धव प्रसाद गजुरेल

कम्प्युटर टाईप गर्ने : कृष्णमाया खतिवडा(सुस्मिता)

इति सम्बत् २०७४ साल कार्तिक १४ गते रोज ३ शुभम् ।